

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Наталія Стукало
д.е.н., професор
Заступник голови

Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти

Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти

- Новий склад Національного агентства обрано та затверджено у грудні 2018
- У січні 2019 обрано Голову та Заступників Національного агентства
- Головні виклики: проблема внутрішньої культури, унікальності, доброчесності та лідерства в українських університетах; взаємодія формальних вимог забезпечення якості та неформального ставлення до них – локальні системи забезпечення якості мало розвинені; проблеми комунікації, співпраці та довіра між усіма стейкхолдерами освітнього процесу; роль наукових досліджень.

ПЕРШОЧЕРГОВІ ЗАВДАННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО АГЕНТСТВА ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

- Започаткування акредитації освітніх програм.
- Модернізація підходів до акредитації спеціалізованих вчених рад із захистів дисертацій.
- Розробка положення та впровадження акредитації незалежних установ оцінювання та забезпечення якості.
- Професійний розвиток викладачів і формування мережі експертів із забезпечення якості.
- Впровадження електронних сервісів для забезпечення усіх видів акредитації, взаємодії із ЗВО, внутрішнього забезпечення якості, зокрема рейтинги викладачів, анкетування студентів, тощо
- Сприяння розвитку локальних систем внутрішнього забезпечення якості ЗВО.

Формування локальних систем забезпечення якості вищої освіти

- Загальні вимоги до діяльності локальних систем забезпечення якості в європейських університетах сформульовані у Стандартах та рекомендаціях щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG-2015) (діють із 2005 року)
- З вересня 2014 року Закон України «Про вищу освіту» вимагає наявності в кожному українському ЗВО локальної системи управління/забезпечення якості
- Побудова систем внутрішнього забезпечення якості може здійснюватися за різними моделями, вибір яких віднесено до автономної компетенції закладів вищої освіти

Дослідження локальних систем забезпечення якості ЗВО Міжнародного благодійного Фонду «Міжнародний фонд досліджень освітньої політики»:

- У 2017 році проведене анкетування 124 ЗВО державної, комунальної та приватної власності (із 280 розісланих)
- Констатовано формальне створення внутрішньої системи управління якістю освіти практично в усіх навчальних закладах, що взяли участь у дослідженні. В той же час, слід підкреслити, що вона є скоріш результатом зовнішнього тиску, аніж постає як внутрішня потреба ЗВО.
- Зроблено висновок, що в оцінці якості своєї роботи українські ЗВО схильні в першу чергу порівнювати себе з іншими українськими ЗВО, що в природний спосіб уніфікує моделі систем забезпечення якості. Фактично маємо дві основні моделі – модель із створенням окремого підрозділу та модель із делегуванням повноважень з забезпечення якості навчання вже існуючим в університетах структурам та підрозділам.

Дослідження локальних систем забезпечення якості ЗВО Міжнародного благодійного Фонду «Міжнародний фонд досліджень освітньої політики»:

- Системи управління якістю поволі створюють навколо себе новий академічний простір. Обсяг, якість та об'єктивність інформації, яка надається потенційним клієнтам та партнерам, все більшою мірою формує імідж університету та впливає на його здатність залишатися активним гравцем на освітньому полі.
- Широкий набір викликів змушує ЗВО переходити до змішаних форм навчання, дбати про якість методичного забезпечення самостійної та дистанційної роботи тощо.
- Результати моніторингів, соціологічних досліджень, залучення до процесів оцінки якості освіти зовнішніх експертів дозволяють групам новаторів обґрунтовано відстоювати своє право на зміни.

Дослідження локальних систем забезпечення якості Міжнародного благодійного Фонду «Міжнародний фонд досліджень освітньої політики»:

Висновки щодо доступу до інформації із забезпечення якості у ЗВО

- Більшість проаналізованих сайтів є перевантажними інформацією про різноманітні події всередині ЗВО та скоріше нагадують дошку оголошень.
- Окрему закладку «Якість освіти», яка суттєво спрощує пошук відповідної інформації, мають лише 27 ЗВО (22% мають та 78% не мають).
- Інтегральний документ щодо забезпечення якості освіти (концепція, положення тощо) представлено на сайтах 81 ЗВО, відповідно, більше ніж третина проаналізованих сайтів зазначеного документу не мають.
- Найгіршою є ситуація з оцінюванням науково-педагогічних і педагогічних працівників. Відповідні рейтинги розміщено лише на сайтах 17 ЗВО (14%), хоча ця інформація у відповідності із Законом України «Про вищу освіту» має бути присутньою у публічному доступі.
- Інформацію щодо наявності відділу з координації процесу забезпечення якості освіти містять 52 сайти.
- ЗВО не розглядають цю інформацію у якості першочергової для публічного доступу – тільки 6 ЗВО з 124 продемонстрували фактичну наявність локальних систем забезпечення якості.

Відповідно до Рекомендацій Комітету міністрів Ради Європи країнам-членам (від 12/12/2012) якісна освіта – це освіта, яка:

- Надає доступ до навчання всім учням і студентам (особливо уразливим групам) відповідно до їх потреб
- Забезпечує безпечне та ненасильницьке навчальне середовище
- Розвиває індивідуальність, таланти
- Сприяє розвитку демократії, поваги до прав людини, соціальної справедливості
- Дозволяє студентам розвивати відповідні компетенції, критичне мислення, впевненість у собі, підвищує здатність до працевлаштування
- Передає студентам локальні та універсальні культурні цінності
- Засвідчує результати навчання у прозорий спосіб на основі справедливої оцінки
- Забезпечується кваліфікованими педагогами, які прагнуть постійного професійного розвитку
- Є вільною від корупції

Пріоритети та перспективи

- Сприяння формуванню культури забезпечення якості освіти та усвідомленню необхідності радикальної та швидкої зміни парадигми розуміння якості освіти
- Формування в суспільстві культури поцінювання якості освіти та необхідності власної участі в її забезпеченні
- Використання кращих європейських і світових практик забезпечення якості та адаптація їх до українських реалій
- Забезпечення якості та її покращення повинні стати процесом саморегулювання
- Сприяння розвитку взаємної довіри між усіма стейкхолдерами
- Бенчмаркінг локальних систем забезпечення якості

Дякую за увагу!